

Y ffordd y mae CThEM yn gweinyddu Cyfraddau Treth Incwm Cymru

Cynnwys

1. Cyflwyniad	1
2. Llywodraethu CTIC	2
Cytundebau rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru.....	2
Prosiect CTIC.....	3
Llywodraethu Busnes Arferol	3
Archwiliadau'r Swyddfa Archwilio Cyffredinol	4
Edrych i'r Dyfodol	4
3. Nodi Trethdalwyr Cymreig a Rhoi Sicrwydd	4
Trefniadau Nodi Cychwynnol	4
Gwaith Parhaus	5
Edrych i'r Dyfodol	5
4. Dull Cydymffurfio	6
Risg a Gweithgareddau ar hyn o bryd	6
Cydymffurfriad Cyflogwyr	6
Edrych i'r Dyfodol	7
5. Rheoli Costau ac Ailgodi Tâl am Gostau.....	7
Egwyddorion Ailgodi Tâl.....	7
Costau gweithredu	8
Rhagolygon	8
Ailgodi Tâl am Gostau Busnes Arferol Parhaus	8
Edrych i'r Dyfodol	9
6. Alldro CTIC.....	9
7. Crynodeb	10

1. Cyflwyniad

- 1.1 Gwnaeth Deddf Cymru 2014 ddiwygio Deddf Llywodraeth Cymru 2006 er mwyn galluogi Senedd Cymru i bennu cyfradd treth incwm sylfaenol, uwch ac ychwanegol Cymru i'w chymhwyso i incwm trethdalwyr Cymreig nad yw'n deillio o gynilion a'u hincwm nad yw'n deillio o ddifidendau. Daeth y pŵer hwn i rym ar gyfer blwyddyn dreth 2019-20.

- 1.2 Mae Cyllid a Thollau EM (CThEM) yn gweinyddu Cyfraddau Treth Incwm Cymru (CTIC) drwy'r prosesau Talu Wrth Ennill a Hunanasesiad sy'n bodoli eisoes. Mae CThEM yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau bod CTIC yn cael eu gweinyddu'n llwyddiannus, ac mae'r ddogfen hon yn nodi rhai o'r mesurau sydd wedi'u cymryd fel rhan o'r gwaith a busnes arferol o ran gweithredu CTIC.

2. Llywodraethu CTIC

- 2.1 Er mwyn sicrhau bod CTIC yn cael eu gweinyddu'n ddidrafferth, cytunodd CThEM ar ddull llywodraethu gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r berthynas waith agos rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru yn sail i hyn, ac mae'n sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn cael gwybod y newyddion diweddaraf ac yn gallu herio CThEM ar ei berfformiad wrth weinyddu CTIC.
- 2.2 Mae CThEM wedi penodi Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol (SCY) sydd â chyfrifoldeb pennaf am CTIC, sy'n atebol am berfformiad CThEM wrth sefydlu a gweithredu CTIC. Ruth Stanier, Cyfarwyddwr Cyffredinol Strategaeth a Chynllunio Treth ar gyfer Cwsmeriaid yw'r SCY presennol.
- 2.3 Mae'r SCY yn gyfrifol am yr holl faterion llywodraethu, gwneud penderfyniadau a rheoli ariannol mewn perthynas â CTIC, ac mae ar gael i roi tystiolaeth i bwyllgorau Senedd Cymru pan fo angen.

Cytundebau rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru

- 2.4 Cyn gweithredu CTIC, gwnaeth CThEM a Llywodraeth Cymru gytuno ar Gytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG)¹ ar gyfer blwyddyn dreth 2019-20, sy'n nodi'r gofynion, yr amserlenni a'r mesurau perfformiad ar gyfer gweithredu CTIC o ddydd i ddydd. Mae hyn yn sicrhau bod trethdalwyr Cymreig yn cael gwasanaeth o ansawdd cyson ac mae'n galluogi CThEM a Llywodraeth Cymru i fodloni eu priod gyfrifoldebau mewn perthynas â gweithredu CTIC. Mae'r CLG yn cael ei adolygu bob blwyddyn.
- 2.5 Bydd CThEM yn llunio Adroddiad Blynyddol CTIC cyntaf ym mis Medi 2020, a fydd yn adrodd ar y gofynion a nodir yn yr CLG, ac yn rhoi sicrwydd bod y rhain wedi'u bodloni. Caiff y Pwyllgor gopi o'r adroddiad hwn.
- 2.6 Mae'r CLG yn atodol i'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth², sy'n rhoi'r fframwaith ar gyfer gwaith rhynglywodraethol ar lefel weinidogol a swyddogol er mwyn goruchwyllo'r gwaith o sefydlu a gweithredu CTIC. Mae'r ddogfen

¹ Mae CLG CThEM a Llywodraeth Cymru ar gyfer gweithredu CTIC i'w weld yma: <https://www.gov.uk/government/publications/service-level-agreement-for-operation-of-welsh-rates-of-income-tax-by-hmrc.cy>

² Mae'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru ar gyfer rhoi CTIC ar waith i'w weld yma: <https://llyw.cymru/memorandwm-cyd-ddealltwriaeth-ar-gyfer-cyfradd-treth-incwm-cymru-html>

hon wrthi'n cael ei hadolygu gan CThEM a Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau ei bod yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf.

Prosiect CTIC

- 2.7 Cafodd y broses o roi CTIC ar waith ei rheoli drwy Brosiect CTIC CThEM. Cafodd CTIC eu rhoi ar waith yn llwyddiannus i gael eu gweithredu o ddechrau blwyddyn dreth 2019-20. Nid oedd angen rhai agweddau ar y gwaith cyflwyno, er enghraifft, newidiadau i'r systemau Hunanasesiad a'r Crynodeb Treth Blynnyddol tan yn hwyrach. Mae'r newidiadau o ran Hunanasesiad wedi'u cyflwyno ers hynny yn unol â'r amserlen ac mae'r Crynodeb Treth Blynnyddol wrthi'n cael ei ddatblygu.
- 2.8 Roedd Bwrdd Rhaglen o uwch-swyddogion yn goruchwyllo gwaith datganoli treth Cymru CThEM, ac roedd Bwrdd Prosiect CTIC yn rheoli'r broses o roi CTIC ar waith. Roedd cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru yn aelodau o Fwrdd y Prosiect a Bwrdd y Rhaglen er mwyn sicrhau bod ganddynt gyfle i feirniadu'r ffordd roedd CTIC yn cael eu rhoi ar waith.
- 2.9 Cynhaliwyd Adolygiad Cyfaill Beirniadol ym mis Chwefror 2020 i asesu effeithiolrwydd y Prosiect mewn perthynas â llywodraethu prosiectau, y gallu o'i gyflwyno a chynllunio, parodrwydd o ran ei wneud y rhan lawn o fusnes arferol, a gwerth am arian. Roedd canfyddiadau cyffredinol yr adolygiad yn gadarnhaol. Gwnaeth yr adolygiad sawl argymhelliad hefyd. Fe'u trafodwyd gan Fwrdd y Prosiect ac aethpwyd i'r afael â nhw.

Llywodraethu Busnes Arferol

- 2.10 Rhoddwyd strwythur llywodraethu newydd ar waith cyn i CTIC gael eu symud o'r cam prosiect i'r cam busnes arferol. Gan fod y rhan fwyaf o'r gwaith wedi'i roi ar waith, cafodd Bwrdd Prosiect CTIC ei olynu gan Fwrdd CTIC. Cynhaliwyd ei gyfarfod cyntaf ym mis Chwefror 2020. Mae'r Bwrdd yn cwrdd bob chwarter i oruchwyllo'r ffordd y mae CTIC yn cael eu gweinyddu ac i sicrhau bod CThEM yn cyflawni ei gyfrifoldebau fel y nodir yn yr CLG. Mae Llywodraeth Cymru wedi ei chynrychioli ar y Bwrdd, ac mae'n rhannu cyfrifoldebau cadeirio gyda CThEM.
- 2.11 Mae CThEM a Llywodraeth Cymru wedi enwebu Un Man Cyswllt yr un ar gyfer CTIC i oruchwyllo'r gwaith rheoli o ddydd i ddydd. Mae'r unigolion hyn yn cwrdd yn gyson ac mae cyfarfodydd yn cael eu cynnal yn rheolaidd hefyd rhwng y sawl sydd wedi llofnodi'r CLG a rhwng y sawl sy'n cadeirio Bwrdd CTIC.
- 2.12 Mae'r gwaith agos rhwng CThEM a Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod CTIC yn cael eu gweithredu'n ddidrafferth a bod modd nodi a mynd i'r afael ag unrhyw broblemau'n gyflym. Os bydd anghydfod yn codi rhwng CThEM a

Llywodraeth Cymru, mae proses datrys anghydfod ar waith i sicrhau bod anghydfod yn cael ei gyfeirio'n briodol a'i ddatrys yn brydlon.

Archwiliadau'r Swyddfa Archwilio Cyffredinol

- 2.13 Yn ogystal â'n proses llywodraethu fewnol, mae CThEM yn dibynnu ar y Swyddfa Archwilio Cyffredinol i asesu'r ffordd rydym yn gweinyddu CTIC.
- 2.14 Cyhoeddwyd yr archwiliad diweddaraf gan y Swyddfa Archwilio Cyffredinol ym mis Ionawr 2020, ac fe wnaeth ystyried y ffordd roedd CThEM yn gweinyddu CTIC yn 2018-19³. Gwnaeth y Swyddfa Archwilio Cyffredinol ganfyddiadau cadarnhaol mewn sawl maes, gan gynnwys llywodraethu, ailgodi, a nodi a rhoi sicrwydd. Ni wnaeth y Swyddfa Archwilio Cyffredinol unrhyw argymhellion yn ei hadroddiad. Fodd bynnag, mae CThEM wedi ei ystyried yn ofalus i sicrhau ein bod yn parhau i weinyddu CTIC yn effeithiol.
- 2.15 Mae'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol yn cynnal yr archwiliadau hyn bob blwyddyn, a bydd archwiliad o'r ffordd y mae CThEM wedi gweinyddu CTIC yn 2019-20 yn cael ei gyhoeddi yn hwyrach yn y flwyddyn ariannol hon.

Edrych i'r Dyfodol

- 2.16 Bydd y dull llywodraethu ar gyfer busnes arferol sydd ar waith yn parhau i gael ei weithredu. Mae CThEM wedi ymrwymo i gynnal ei berthynas waith agos gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau y llywodraethir CTIC yn effeithiol o hyd.

3. Nodi Trethdalwyr Cymreig a Rhoi Sicrwydd

- 3.1 Er mwyn gweinyddu CTIC yn effeithiol, mae'n rhaid i CThEM nodi a chynnal a chadw cofnod cywir a chadarn o'r boblogaeth o drethdalwyr Cymreig⁴. Mae CThEM felly'n cynnal amrywiaeth o weithgareddau i nodi trethdalwyr Cymreig a rhoi sicrwydd bod y broses nodi honno'n gywir.

Trefniadau Nodi Cychwynnol

- 3.2 Cyn cyflwyno CTIC yn 2019-20, cynhaliodd CThEM ymarfer gwrthdaro data trydydd parti a wnaeth gyfateb cofnodion cyfeiriadau CThEM â data trydydd parti. Roedd hyn yn cynnwys y gofrestr etholiadol, data a gedwir gan asiantaethau gwirio credyd, a chofnodion cyflogwyr. Roedd wedi galluogi CThEM i brofi a oedd cofnodion cyfeiriadau eraill yn cyd-fynd â'r trethdalwyr Cymreig roeddem wedi'u nodi.

³ Mae archwiliad y Swyddfa Archwilio Cyffredinol o'r ffordd y mae CThEM yn gweinyddu CTIC yn 2018-19 i'w weld yma: <https://www.nao.org.uk/report/the-administration-of-the-welsh-rate-of-income-tax-2018-19/>

⁴ Mae crynodeb o bwy sy'n cael ei ddiffinio'n drethdalwr Cymreig i'w weld yma: <https://www.gov.uk/treth-incwm-cymru>

- 3.3 Rhoddodd canlyniadau'r ymarfer hwn dystiolaeth i awgrymu bod CThEM yn nodi trethdalwyr Cymreig yn gywir mewn 98-99% o'r achosion. Mae hyn yn rhoi hyder i CThEM ein bod wedi nodi'r rhan fwyaf o'r trethdalwyr Cymreig yn gywir. Nid oedd yr ymarfer gwrthdaro data yn gallu ategu'r 1-2% o'r achosion eraill, ond nid yw'r rhain o reidrwydd yn gyfeiriadau anghywir. Nid oes rheswm dros gredu bod data trydydd parti a ddefnyddiwyd ar gyfer yr ategiad hwn yn fwy tebygol o fod yn gywir na data CThEM.
- 3.4 Mae CThEM hefyd wedi nodi codau post sy'n rhychwantu'r ffin rhwng Cymru a Lloegr. Gan ddefnyddio data arolwg ordnans, roedd modd i ni gadarnhau a oedd yr holl eiddo yn y codau post hyn yng Nghymru neu Loegr.
- 3.5 Roedd CThEM wedi cyfathrebu a threthdalwyr Cymreig cyn i CTIC gael eu cyflwyno i roi gwybod iddynt am y newidiadau ar y gweill i'r system dreth. Ym mis Tachwedd 2018, anfonwyd llythyr dwyieithog at 2.01 miliwn o gwsmeriaid CThEM y nodwyd eu bod yn breswyl yng Nghymru. Yn ogystal â rhoi gwybodaeth am gyflwyno CTIC, roedd y llythyr hwn hefyd wedi rhoi gwybod am yr angen iddynt roi gwybod i CThEM am unrhyw newid i gyfeiriad.
- 3.6 Roedd amrywiaeth o ohebiaeth wedi ategu'r llythyr hwn, gan dargedu cyflogwyr, darparwyr meddalwedd, darparwyr pensiwn, gweithwyr treth proffesiynol, ac eraill.
- 3.7 Mae gan CThEM arweiniad helaeth ar waith i gadarnhau statws trethdalwr Cymreig, gan gynnwys arweiniad ar faterion ar draws y ffin.

Gwaith Parhaus

- 3.8 Mae CThEM yn cynnal nifer o brosesau sganio i sicrhau bod trethdalwyr Cymreig yn cael eu nodi. Mae hyn yn cynnwys sganio codau post gwag ac annilys mewn cofnodion lle y nodwn ddangosyddion yng ngweddill y cyfeiriad sydd yn Gymraeg. Mae cofnodion a nodir yn y gwaith sganio hwn yn cael eu diweddarau i sicrhau eu bod yn nodi'r codau post a'r statws preswyl cywir.
- 3.9 Mae CThEM hefyd yn defnyddio data a ddarperir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol i adlewyrchu eiddo newydd sy'n cael eu codi ac eiddo presennol sy'n cael eu his-rannu ar ein systemau.
- 3.10 Rydym yn parhau i ddefnyddio sianeli'r cyfathrebu helaeth sydd gennym gyda threthdalwyr i atgyfnerthu prif negeseuon CTIC, gan gynnwys sianeli fel cyfryngau cymdeithasol ar-lein a'r Cyfrif Treth Personol. Mae'r dulliau cyfathrebu hyn wedi canolbwyntio ar angen y cwsmer i ddiweddarau manylion ei gyfeiriad gyda CThEM unwaith y bydd yn symud.

Edrych i'r Dyfodol

- 3.11 Mae nodi trethdalwyr Cymreig, a rhoi sicrwydd bod y gwaith nodi hwn yn gywir, yn broses barhaus. Bydd CThEM yn parhau i gynnal ystod o

weithgareddau i ategu hyn, a byddwn yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru i fireinio ein dull gweithredu ymhellach. Rydym wrthi'n trafod â Llywodraeth Cymru pryd y dylai'r ymarfer gwrthdaro data trydydd parti nesaf gael ei gynnal.

4. Dull Cydymffurfio

- 4.1 Mae CThEM yn parhau i asesu risg a chynnal gweithgareddau cydymffurfio i faterion treth trethdalwyr Cymreig yn yr un ffordd â'r arfer, fel rhan o'r gwaith o weinyddu system treth incwm y DU yn ei chyfanrwydd. Mae CThEM yn cynnal gweithgareddau cydymffurfio ar sail risg i'r ffordd y cesglir CTIC yn yr un ffordd ag y mae'n eu cynnal o ran casglu treth incwm oddi wrth drethdalwyr yng ngweddill y DU. Nid yw cost y gweithgareddau hyn yn cael ei hailgodi ar Lywodraeth Cymru.
- 4.2 Mae CThEM hefyd yn ystyried unrhyw risgiau cydymffurfio sy'n benodol i CTIC. Mae'r risg sy'n briodoladwy i drethdalwyr Cymreig yn dibynnu ar wahaniaeth CTIC o'u cymharu â gweddill y DU. Mae'r risg hon, ac unrhyw weithgareddau a gynhelir gan CThEM o ganlyniad i hynny, yn cael ei chrynhoi yng Nghynllun Cydymffurfio CTIC, a gaiff ei lunio bob blwyddyn. Rhoddwyd y Cynllun Cydymffurfio CTIC cyntaf i Lywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf 2020.

Risg a Gweithgareddau ar hyn o bryd

- 4.3 Mae CTIC yn aros ar yr un lefel â chyfraddau eraill yn y DU, felly ar hyn o bryd nid oes risg o newid mewn ymddygiad trethdalwyr Cymreig. Fodd bynnag, mae CThEM yn monitro tueddiadau mudo ar draws y ffin unigolion o ran Hunanasesiad a Thalu Wrth Ennill, ac yn dilysu cywirdeb symudiadau y rhoddir gwybod amdanynt a chyflawnder eu data cyfeiriadau.
- 4.4 Mae CThEM yn defnyddio'r model Rheoli Cydymffurfiad Cwsmeriaid a dulliau rhyngweithio eraill gyda chwsmeriaid cyfoethog i godi ymwybyddiaeth, addysgu cwsmeriaid o'u hymrwymyiadau CTIC ac asesu risg gydymffurfio sy'n gysylltiedig â chamliwio statws trethdalwyr Cymreig neu danddatgan incwm sy'n agored i CTIC.

Cydymffurfiad Cyflogwyr

- 4.5 Mae CThEM hefyd wedi gweithio i sicrhau bod cyflogwyr yn cyflawni eu cyfrifoldebau. Ym mis Mehefin 2019, gwnaethom nodi nad oedd 10.4% o gyflogwyr yn cymhwyso'r codau 'C' a gyflwynwyd gan CThEM yn gywir, sy'n dynodi bod cwsmeriaid yn drethdalwyr Cymreig.
- 4.6 Rhan o'r rheswm dros hyn oedd problemau gyda meddalwedd y gyflogres a ddefnyddir gan rai cyflogwyr ac roedd CThEM yn gweithio gyda chyflogwyr a darparwyr meddalwedd i'w datrys.

- 4.7 Mae CThEM yn monitro hyn o hyd, gan sganio codau'n gyson a'u hail-anfon at gyflogwyr. Rydym hefyd yn cyfathrebu â chyflogwyr, gan dynnu sylw at bwysigrwydd cymhwyso'r codau a gyhoeddir gan CThEM yn gywir.
- 4.8 Roedd y sgan diweddaraf, a gynhaliwyd ym mis Mehefin 2020, yn dangos bod canran y cyflogwyr sy'n methu â chymhwyso'r codau 'C' wedi gostwng i 2.9%. Mae hyn yn dangos gwelliant parhaus, ac yn dangos bod y rhan fwyaf o gyflogwyr yn cymhwyso'r codau 'C' a gyhoeddwyd gan CThEM yn gywir.
- 4.9 Nid yw methiant cyflogwyr i gymhwyso'r codau 'C' cywir a gyhoeddir gan CThEM yn effeithio ar broses CThEM o nodi trethdalwyr Cymreig. Lle nad yw codau treth wedi'u cymhwyso'n gywir gan gyflogwyr, mae gwaith cysoni diwedd blwyddyn yn sicrhau bod cwsmeriaid yn talu'r swm cywir o dreth a bod hwn yn cael ei ddyrannu i'r llywodraeth gywir.

Edrych i'r Dyfodol

- 4.10 Bydd CThEM yn parhau i fonitro'r risg o ymddygiad diffyg cydymffurfio trethdalwyr Cymreig, ac i helpu cyflogwyr i gymhwyso codau 'C' yn gywir.
- 4.11 Bydd y gweithgareddau cydymffurfio a gynhelir ar gyfer trethdalwyr Cymreig fel rhan o weinyddu ehangach system dreth y DU hefyd yn cael eu defnyddio i lywio dull CThEM ar gyfer blynyddoedd i ddod. Os bydd y gweithgarwch hwn yn dangos unrhyw dueddiadau mewn newid i ymddygiad, caiff hwn ei ystyried yn y dyfodol.

5. Rheoli Costau ac Ailgodi Tâl am Gostau

- 5.1 Mae'r Fframwaith Cyllidol y cytunwyd arno rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn 2016 yn nodi'r trefniadau ariannu ar gyfer rhoi Deddf Cymru 2014 ar waith⁵. O dan y cytundeb hwn, mae'n ofynnol i Lywodraeth Cymru ad-dalu Llywodraeth y DU ar gyfer costau ychwanegol net yr eir iddynt yn llawn ac o anghenrhaid o ganlyniad i weinyddu pwerau treth incwm Cymru.

Egwyddorion Ailgodi Tâl

- 5.2 Cyfrifoldeb CThEM yw sicrhau bod y tâl a ailgudir ar Lywodraeth Cymru am gostau'n deg ac yn gywir, ac rydym wedi cytuno ar ddull gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau bod ganddi'r cyfle i'w beirniadu. Mae Gweithredu Fframwaith Treth Incwm Cymru o ran Costau y Gellir Ailgodi Tâl Amdanynt, yn un o atodiadau'r CLG, yn disgrifio'r broses hon.

⁵ Mae'r Fframwaith Cyllidol rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru i'w weld yma: <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-11/cytundeb-ar-fframwaith-cyllidol-llywodraeth-cymru.pdf>

- 5.3 Mae CThEM yn ailgodi tâl ar Lywodraeth Cymru gan ddefnyddio'r egwyddor costau ychwanegol net. Mae hyn yn golygu ein bod yn ailgodi tâl am gostau elfennau sy'n ymwneud yn benodol â gweinyddu CTIC ac nid pob cost sy'n gysylltiedig â gweinyddu'r system treth incwm ar gyfer trethdalwyr Cymreig. Mae hyn yn sicrhau bod y costau yr ailgodir tâl amdanynt yn gostau ychwanegol y mae CThEM yn mynd iddynt o ganlyniad i CTIC, ac nid oes mantais cost i CThEM.

Costau gweithredu

- 5.4 Roedd Bwrdd Prosiect CTIC, gyda Bwrdd Rhaglen Cymru'n goruchwylio, yn gyfrifol am gymeradwyo costau rhoi CTIC ar waith, a gwnaeth tîm y prosiect hefyd feirniadu a herio'r costau hyn. Mae costau gweithredu yn cynnwys costau TG, busnes a staff sy'n ymwneud â chyflwyno CTIC.
- 5.5 Amcangyfrif presennol CThEM o gostau gweithredu CTIC yw £8-9 miliwn, sy'n cwmpasu costau gweithredu CTIC yn gychwynol. Nid yw'n cynnwys costau gweithredu unrhyw newidiadau i CTIC yn y dyfodol. Ein hamcangyfrif cychwynol oedd £5-10 miliwn, a gwnaethom ddiwygio hwn wedyn i adlewyrchu ein hasesiad gwell o'r gost hon. Ym mis Hydref 2018, gwnaethom roi amcangyfrif diwygiedig i Ysgrifennydd Cyllid y Cabinet, sef £7.5-9.5 miliwn, ac ym mis Rhagfyr 2019 gwnaethom ddiwygio hwn ymhellach i'r amcangyfrif presennol. Bydd y costau'n cael eu cadarnhau ar ôl i'r Crynodeb Treth Blynyddol gael ei gyflwyno.

Rhagolygon

- 5.6 Mae rhagolwg cychwynol o'r costau blynyddol o weinyddu CTIC yn cael ei roi i Lywodraeth Cymru ar ddiwedd chwarter 3. Arwydd yn unig yw hwn gan nad yw'n cynnwys ceisiadau pwrpasol, tasgau dilynol a nodwyd, neu dasgau presennol sydd wedi dod i ben yn ystod y flwyddyn ddilynol. Caiff newidiadau a fydd yn effeithio ar flynyddoedd yn y dyfodol eu hadlewyrchu yn y rhagolwg blynyddol nesaf. Mae'r rhagolwg hwn wedyn cael ei ailadrodd wrth i gynlluniau'r flwyddyn nesaf ddod yn gliriach.
- 5.7 Yna, mae'r rhagolwg hwn yn cael ei gymharu â'r costau go iawn ym mhob mis a chwarter, ac yn cael ei ddiwygio yn ôl yr angen.

Ailgodi Tâl am Gostau Busnes Arferol Parhaus

- 5.8 Mae CThEM yn llunio adroddiad ar gyfer Llywodraeth Cymru bob mis, gan fanylu ar gostau'r mis diwethaf a'u cymharu â'r rhagolwg. Mae unrhyw anghysondebau rhwng y rhagolwg a'r costau go iawn yn cael eu hesbonio, ac mae CThEM a Llywodraeth Cymru yn cynnal cyfarfodydd bob mis i drafod yr adroddiadau hyn. Mae hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i feirniadu a herio'r ailgodiad.

- 5.9 Mae'r adroddiadau misol hyn yn bwydo mewn i adroddiad chwarterol a gaiff ei gyflwyno i Fwrdd CTIC. Mae'r anfonebau chwarterol ond yn cael eu codi unwaith bod Bwrdd CTIC wedi cadarnhau ei fod yn fodlon bod yr ailgodiad yn deg ac yn gywir.
- 5.10 Mae prosesau llywodraethu ychwanegol ar waith i roi sicrwydd cyn mynd i gostau mwy. Mae angen i gostau untro hyd at £50k gael eu cymeradwyo gan Un Man Cyswllt CThEM ar gyfer CTIC, tra bod angen i gostau dros y swm hwn gael eu cymeradwyo gan Fwrdd Rheoli Newid a Dirprwy Gyfarwyddwr.
- 5.11 Mae Byrddau Rheoli Newid yn rhoi cyfle i Lywodraeth Cymru herio CThEM ar wariant arfaethedig a'r symiau y gofynnir amdanynt. Mae cyfyngu'r broses hon i symiau dros £50k yn sicrhau nad yw'r broses ar gyfer symiau llai yn feichus yn ddiangen. Mae symiau o dan £50k yn cael eu beirniadu o hyd yn y cyfarfodydd misol a chan fwrdd CTIC.

Edrych i'r Dyfodol

- 5.12 Bydd CThEM yn parhau i ailgodi tâl ar Lywodraeth Cymru am unrhyw gostau ychwanegol yr eir iddynt yn gyfan gwbl ac o anghenraid o ganlyniad i weinyddu CTIC. Byddwn yn gweithio'n agos gyda hi i sicrhau bod ganddi'r wybodaeth sydd ei hangen arni i gymeradwyo'r costau, a byddwn yn rhoi amcangyfrif a rhagolygon o gostau'r dyfodol.
- 5.13 Yn ddiweddar, gwnaethom roi amcangyfrif lefel uchel i Lywodraeth Cymru o gostau ar gyfer 2021-22, a byddwn yn rhoi rhagolygon cychwynol yn fuan.

6. Alldro CTIC

- 6.1 Mae alldro cyntaf CTIC, ar gyfer blwyddyn dreth 2019-20, i fod i gael ei gyhoeddi yn ystod haf 2021. Mae amcangyfrif dros dro cyntaf CThEM o'r ffigur hwn i fod cael ei gyhoeddi'r flwyddyn hon⁶.
- 6.2 Cymeradwywyd y fethodoleg arfaethedig ar gyfer cyfrifo'r alldro gan Fwrdd CTIC ym mis Awst 2020. Roedd CThEM yn gweithio'n agos gyda dadansoddwyr Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu'r fethodoleg hon i sicrhau ei bod wedi'i hesbonio'n llawn.
- 6.3 Caiff alldro CTIC ei archwilio gan y Swyddfa Archwilio Cenedlaethol a'i gyhoeddi yn Adroddiadau a Chyfrifon Blynyddol CThEM, ar y cyd ag amcangyfrif arfaethedig o ffigur 2020-21. Rydym hefyd yn disgwyl rhyddhau ystadegau ar wahân. Bydd dyfyniad o'r cyfrifon, gan gynnwys ffigur yr alldro, yn cael ei roi i'r Pwyllgor.

⁶ Cyfrifoldeb y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yw'r rhagolygon o alldro CTIC.

7. Crynodeb

- 7.1 Mae CThEM wedi ymrwymo i weinyddu CTIC yn llwyddiannus, ac rydym yn hyderus bod y dull gweithredu a nodir uchod yn ein galluogi i weithio'n effeithiol tuag at hyn. Mae'r ffaith bod CTIC wedi'u rhoi ar waith yn llwyddiannus yn dangos hyn, ac rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod y llwyddiant hwn yn parhau wrth i CTIC barhau drwy'r trefniant busnes arferol.
- 7.2 Byddwn yn blaenoriaethu gweithio'n gydweithredol ac yn adeiladol gyda Llywodraeth Cymru, a sicrhau ei bod yn gallu parhau i allu beirniadu a herio'r ffordd y mae CThEM yn gweinyddu CTIC.